

20.

MIŁOŚĆ LUDZKA

I. PROSPEKT WARTOŚCI

Miłość ludzka przynależy do natury człowieka jako bytu materialnego i duchowego świadomego swoich myśli i działań. Miłość ludzka charakteryzuje się płciowością, bowiem sensem bycia mężczyzną jest kobieta, a sensem bycia kobietą jest mężczyzna. Celem miłości ludzkiej jest wzajemny związek obu płci i przekazanie życia.

1.1. CEL OGÓLNY

Miłość ludzka to dobro realizowane w związku małżeńskim i rodzinie.

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Kształtowanie właściwych postaw wobec swojej płci.

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Budowanie związków małżeńskich i rodzinnych opartych na uczuciach i wartościach.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Rozwój osobowości w danej płci.
- Główne cele miłości ludzkiej.
- Wierność wobec deklarowanych uczuć.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

→ NORMY

- Płeć jest dana przez naturę i ma jednakową godność.
- Celem danej płci jest budowanie trwałych związków pomiędzy mężczyzną i kobietą.
- Miłość ludzka jest wyjściem z samotności.

→ ZASADY

- Szanuję każdą miłość, która jest dobrem dla mężczyzny i kobiety.
- Akceptuję moją płeć i staram się zrozumieć jej funkcje.
- Przygotowuję się duchowo i materialnie do pełnienia podstawowych ról: sympatii, narzeczonego/narzeczonej, małżonka i rodzica.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

→ NORMY

- W związku małżeńskim podstawą miłości są wartości: sprawiedliwość, prawda, pokój.
- Miłość małżeńska rozwija się na przestrzeni lat trwania związku.
- Rodzina jest podstawą życia indywidualnego i społecznego.

→ ZASADY

- Rodzice dają przykład trwałego związku małżeńskiego.
- Uczucia się zmieniają, co do swego nasilenia, ale wola decyduje o trwałym związku.
- Wychowuję dziecko zgodnie z wartościami: miłości, sprawiedliwości, prawdy, wolności, pokoju, solidarności.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

→ NORMY

- Każde pokolenie ludzkie opiera się na związku małżeńskim mężczyzny i kobiety.
- Miłość ludzka jest podstawą związku pomiędzy osobami.
- Wychowanie młodego człowieka zmierza do zapewnienia mu właściwego miejsca w społeczności ludzkiej.

→ ZASADY

- Przekazują wiedzę i wychowują dla wspólnego dobra.
- Przekazują właściwe wzory miłości i związków małżeńskich.
- Interesują się rozwojem każdego ucznia.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Miłość ludzka na różnych poziomach i w różnych zakresach rozwija się w sposób indywidualny. Omawiam na spotkaniach z uczniami różne aspekty miłości: do drugiego człowieka, sympatię, narzeczeństwo, małżeństwo, rodzicielstwo, ojcostwo, macierzyństwo, przyjaźń; miłość do społeczeństwa, do Ojczyzny, do wiedzy i nauki. W omawianych tematach czynny udział bierze młodzież (dyskusja, przykłady, krótkie nagrania filmowe i audio).

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Osiągnięciem indywidualnym jest wychowanie ucznia do rozpoznawania i do zastosowania wartości we własnym życiu. Osiągnięciami społecznymi będą zachowania uczniów zgodnie z wartościami społecznymi. Akceptacja siebie i własnego środowiska: rodziny, szkoły, miejsca pracy, wspólnoty rodzinnej, narodowej i państwowej będą świadectwem skutków dobrego wychowania.

Również rozpoznawanie zagrożeń w realizacji wartości, tak w życiu indywidualnym, jak i społecznym świadczy o postawie moralnej wychowanka.

1.10. ZAGROŻENIA

Podstawowym zagrożeniem jest negacja wartości uniwersalnych, która prowadzi do alienacji i krańcowego egoizmu, a nawet buntu wobec właściwych relacji społecznych, wyrażającym się agresją. Człowiek niewychowany jest przykry dla siebie i dla innych, tworzy własne subkultury, a nawet ideologie, które mają tłumaczyć jego społeczne zachowania.

II. WYBRANA LITERATURA Z KOMENTARZEM

DZIEJE TRISTANA I IZOLDY

” W komnacie swojej, w Tyntaglielu, Izolda Jasnowłosa wzdycha z przyczyny Tristana, którego przyzywa. Kocha go ciągle: nie ma innej myśli, innej nadziei, innej chęci. W nim całe jej pragnienie i oto, od dwóch lat, nie wie nic o nim. Gdzie jest? W jakim kraju? Żyjeli zgoła?

W komnacie swojej Izolda Jasnowłosa siedzi i nuci smutną piosenkę miłości. Powiada, jako Gurona pochwycono i zabito dla miłości damy, którą miłował nad wszystko inne, i jak podstępnie hrabia dał do zjedzenia serce Gurona swej żonie, i jej okrutną boleść.

Królowa śpiewa z cicha, dostraja głos do dźwięku harfy. Ręce jej są piękne, piosnka wdzięczna, ton głęboki, głos słodki.

Wtem wchodzi Kariado, bogaty hrabia z oddalonej wyspy. Przybył do Tyntaglielu, aby ofiarować królowej służby i wiele razy od czasu przyjazdu przygadywał do niej o miłości. Ale królowa odtrąciła jego żądania i mieniła je szaleństwem. Był to piękny rycerz, wyniosły i dumny, kwiecisty w mowie, ale więcej wart w komnatach niewieścich niż w bitwie. Zeszedł Izoldę, gdy nuciła swą piosnkę.

– Pani, jakaż smutna pieśń, smutna jak zawodzenie orła morskiego! Nie powiadają, iż orzeł morski śpiewa, aby oznajmić śmierć? Moją to śmierć bez wątpienia zapowiada wasza piosnka: umieram bowiem z miłości dla was!

– Dobrze więc – rzecze Izolda – godzę się, aby mój śpiew oznaczał waszą śmierć, nigdy bowiem nie weszliście tutaj, iżbyście mi nie przynieśli bolesnej nowiny. Wy to byliście zawsze orłem morskim lub puszczykiem, aby źle mówić o Tristanie.

↑ J. Bédier, *Dzieje Tristana i Izoldy*, tłum. T. Boy-Żeleński, Wydawnictwo Greg, Kraków 2020, s. 70.

KOMENTARZ

Miłość Izoldy jest przykładem miłości romantycznej, opartej na wierności i nawet długie rozstanie nie zmienia natężenia uczuciowego. Raz wyznana miłość trwa, choćby w sposób iluzoryczny, a nawet prowadzi do idealizowania wybranego kochanka. W oczach Izoldy Tristan jest doskonałym człowiekiem i dzielnym wojownikiem. Izolda nie ulega również pokusie przyjęcia innego konkurenta, odrzuca go zdecydowanie.

Miłość Izoldy i Tristana jest pełna emocji, ale również wierności i stałości w uczuciach. Raz zadeklarowana miłość pomiędzy kobietą i mężczyzną rozwija się nawet w oddaleniu. Następuje idealizacja narzeczonego do stopnia najwyższego, do postawy odrzucenia, nawet w myślach, innej miłości z innym mężczyzną.

III. NAUCZANIE

Miłość ludzka pomiędzy mężczyzną i kobietą jest zjawiskiem powszechnym i naturalnym, opiera się na postawie życzliwości do osobowości mężczyzny/kobiety. Miłość może być również kierowana wobec Ojczyzny, może też mieć wymiar miłosierdzia wobec potrzebujących czy wyrażać się w przyjaźni. W miłości ludzkiej opartej na duchowych wartościach i na naturalnej wartości seksualności dokonuje się pełna realizacja osobowości mężczyzny i kobiety.

3.1. SUGESTIE FILOZOFICZNE

Miłość ludzka tak jak inne wartości poszukuje wytłumaczenia w filozofii. Część filozofii zwana etyką wskazuje na właściwe formy realizacji miłości ludzkiej. Etyka wskazuje na cele i skutki miłości, tak dla indywidualnych związków, jak i skutków społecznych.

Podstawa miłości ludzkiej w ujęciu filozoficznym zawiera się w stwierdzeniu, że celem bycia mężczyzną jest kobieta, a celem bycia kobietą jest mężczyzna. Tak tłumaczy się rodzaj płci: płeć męska i płeć żeńska. Seksualność ludzka wpisuje się w zjawiska biologiczne, w rzeczywistość przekazywania życia i opieki nad życiem.

3.2. SUGESTIE DYDAKTYCZNE I PEDAGOGICZNE

Celem nauczania dydaktycznego miłości ludzkiej jest budowanie programów wychowawczych dostosowanych do kultury i poziomu intelektualnego i rozwojowego (wieku) ucznia i dorosłego człowieka. Nauczanie o miłości powinno

zawierać historię rozwoju człowieka, psychologię i medycynę oraz nauki społeczne.

Celem wychowania pedagogicznego jest realizacja założeń i planów metodologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska w jakim dokonuje się proces przekazywania wiedzy i nauczania o wartościach. Wartości podstawowe mają stały charakter, ale trzeba je wyjaśnić i pomóc wychowankowi zastosować w konkretnej sytuacji.

3.3. SUGESTIE PSYCHOLOGICZNE

Psychologia rozwojowa człowieka zajmuje się różnymi zjawiskami, również porusza zagadnienie miłości ludzkiej. Miłość można wydedukować ze zdolności i przeznaczenia oraz z badania zmian w zachowaniach ludzi od poczęcia aż do śmierci.

Starożytni Grecy nazywali miłość „szaleństwem bogów”. Ważne jest, aby poznać biologię tej namiętności we wszystkich jej odmianach – ponieważ to szaleństwo jest kluczową częścią naszego życia. W badaniu przeprowadzonym w 37 społeczeństwach zarówno kobiety, jak i mężczyźni, wymienili miłość lub wzajemne przyciąganie, jako pierwsze kryterium wyboru partnera. Wszędzie na świecie ludzie wyśpiewują miłość, modlą się o nią, pracują dla niej, żyją, zabijają i umierają z miłości. Nawet w przypadku aranżowanych małżeństw

partnerzy często się w sobie zakochują. Nic i nikt nie jest w stanie powstrzymać ludzkiego dążenia do miłości¹.

Z powszechności zdolności człowieka do uczuć wyższych, do życia duchowego wynikają zasady, które prowadzą do realizacji osoby.

---

1 Por. *Nowa psychologia miłości*, red. R.J. Sternberg, K. Weis, tłum. A. Sosenko, wydaw. Moderator, Taszów 2007.

NAUCZANIE RELIGIJNE

Nauczanie religijne odnosi zjawisko miłości ludzkiej do aktu stworzenia człowieka, któremu Bóg wraz ze stworzeniem ciała przekazał ducha życia (duszę). Miłość pomiędzy mężczyzną i kobietą ma charakter duchowy i wyraża pragnienie dobra drugiej osoby, działanie na rzecz drugiego i ofiarowanie mu siebie, z duszą i ciałem, jako daru. Miłość ludzka ma na celu uczynienie drugiej osoby szczęśliwą oraz kieruje małżonków do przekazywania życia poprzez właściwości seksualne.

4.1. TEOLOG

Miłość ludzka przejawia się w naturalnym pragnieniu szczęścia dla drugiej osoby oraz w zrodzeniu potomstwa. Życie małżeńskie i rodzinne jest zadaniem postawionym przez Boga człowiekowi, ma formę zasługującą i prowadzi do życia wiecznego. Miłość kobiety i mężczyzny została podniesiona do godności sakramentu, czyli jest widzialnym znakiem łaski Zbawiciela wśród miłującej się pary małżonków i ich rodziny.

4.2. NAUCZANIE PAPIESKIE

” Rodzina w czasach dzisiejszych znajduje się pod wpływem rozległych, głębokich i szybkich przemian społecznych i kulturowych. Wiele rodzin przeżywa ten stan rzeczy, dochowując wierności tym wartościom, które stanowią fundament instytucji rodzinnej. Inne stanęły niepewne i zagubione wobec swych zadań, a nawet niekiedy zwątpiły i niemal zatraciły świadomość ostatecznego znaczenia i prawdy życia małżeńskiego i rodzinnego. Inne jeszcze, na skutek doświadczanych niesprawiedliwości, napotykały na przeszkody w korzystaniu ze swoich podstawowych praw.

↑ FC 1.

” Wspominamy przede wszystkim szerokie pole semantyczne słowa miłość: mówi się o miłości ojczyzny, o umiłowaniu zawodu, o miłości między przyjaciółmi, o zamiłowaniu do pracy, o miłości pomiędzy rodzicami i dziećmi, pomiędzy rodzeństwem i krewnymi, o miłości bliźniego i o miłości Boga. Jednak w całej tej wielości znaczeń, miłość między mężczyzną i kobietą, w której ciało i dusza uczestniczą w sposób nierozdzielny i w której przed istotą ludzką otwiera się obietnica szczęścia, pozornie nie do odparcia, wyłania się jako wzór miłości w całym tego słowa znaczeniu, w porównaniu z którym na pierwszy rzut oka każdy inny rodzaj miłości błędnie. Rodzi się więc pytanie: czy wszystkie te

formy miłości w końcu w jakiś sposób się jednoczą i miłość, pomimo całej różnorodności swych przejawów, ostatecznie jest tylko jedna, czy raczej używamy po prostu tylko tego samego słowa na określenie całkowicie innych rzeczywistości?

↑ DCE 2.

” Lekarstwo, jakie Bóg daje ludowi, ma zastosowanie także – szczególnie – w przypadku małżonków, którzy «nie mogą znieść drogi» i są kęsanii przez pokusy zniechęcenia, niewierności, wycofania się, porzucenia... Także im Bóg Ojciec daje swego Syna Jezusa – nie po to, aby ich potępiać, ale aby ich zbawić: jeśli się Mu powierzają, to On leczy ich miłością miłosierną, płynącą z Jego krzyża, mocą łaski, która odradza i stawia na nowo na drodze życia małżeńskiego i rodzinnego.

↑ Franciszek, *Homilia. Msza św., podczas której Papież udzielił sakramentu małżeństwa 20 parom* [online], Bazylika św. Piotra, 14.09.2014, „Libreria Editrice Vaticana”, https://www.vatican.va/content/francesco/pl/homilies/2014/documents/papa-francesco_20140914_omelia-rito-matrimonio.html [dostęp: 31.07.2022].

4.3. PISMO ŚWIĘTE

” A oto podszedł do Niego pewien człowiek i zapytał: „Nauczycielu, co dobrego mam czynić, aby otrzymać życie wieczne?”. Odpowiedział mu: „Dlaczego Mnie pytasz o dobro? Jeden tylko jest Dobry. A jeśli chcesz osiągnąć życie, zachowuj przykazania”. Zapytał Go: „Które?”. Jezus odpowiedział: „Oto te: Nie zabijaj, nie cudzołóż, nie kradnij, nie zeznawaj fałszywie, czcij ojca i matkę oraz miłuj swego bliźniego jak siebie samego”.

↑ Mt 19,16-19.

4.4. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

” Bóg, który stworzył człowieka z miłości, powołał go także do miłości, która jest podstawowym i wrodzonym powołaniem każdej istoty ludzkiej. Człowiek został bowiem stworzony na obraz i podobieństwo Boga, który sam jest Miłością. Ponieważ Bóg stworzył mężczyznę i kobietę, ich wzajemna miłość staje się obrazem absolutnej i niezniszczalnej miłości, jaką Bóg miłuje człowieka. Jest ona dobra, co więcej bardzo dobra, w oczach Stwórcy. Miłość małżeńska, którą Bóg błogosławi, jest przeznaczona do tego, by była płodna i urzeczywistniała się we wspólnym dziele zachowywania stworzenia: „Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: «Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną» (Rdz 1,28)”.

↑ KKK 1604; por. 1602; 1620.

V. LITERATURA

- Bédier J., *Dzieje Tristana i Izoldy*, tłum. T. Boy-Żeleński, Wydawnictwo Greg, Kraków 2020.
- Benedykt XVI, *Encyklika «Deus caritas est». O miłości chrześcijańskiej*, Wydawnictwo M, Kraków 2006.
- Franciszek, *Homilia. Msza św., podczas której Papież udzielił sakramentu małżeństwa 20 parom* [online], Bazylika św. Piotra, 14.09.2014, „Libreria Editrice Vaticana”, https://www.vatican.va/content/francesco/pl/homilies/2014/documents/papa-francesco_20140914_omelia-rito-matrimonio.html [dostęp: 31.07.2022].
- Jan Paweł II, *Adhortacja Familiaris consortio*, w: tegoż, *Adhortacje apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1: 1979–1995, red. M. Romanek, wydaw. Znak, Kraków 2006, s. 91–216.
- Nowa psychologia miłości*, red. R.J. Sternberg, K. Weis, tłum. A. Sosenko, wydaw. Moderator, Taszów 2007.
- Nowakowski P.T., *Modele człowieka propagowane w wybranych czasopismach młodzieżowych. Analiza antropologiczno-etyczna*, wydaw. Maternus Media, Tychy 2004.
- Pedagogika rodziny. Wybrane problemy*, red. nauk. A. Regulska, wydaw. Maternus Media, Warszawa 2010.
- Psychologia rozwoju człowieka*, t. 3: *Rozwój funkcji psychicznych*, red. nauk. B. Harwas-Napierała, J. Trempała, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2022.
- Regulska A., *Wartość czystości seksualnej. Analiza etyczno-pedagogiczna*, wydaw. Maternus Media, Warszawa 2007.
- Struzik Z., *Narzeczeństwo, małżeństwo i rodzina w nauczaniu papieskim*, wydaw. IPJPII, Warszawa 2019.
- Struzik Z., *Nauczanie kard. Stefana Wyszyńskiego o małżeństwie i rodzinie w okresie Wielkiej Nowenny*, wydaw. IPJPII, Warszawa 2015.
- Struzik Z., *Personalne relacje miłości małżeńskiej i rodzinnej w nauczaniu św. Jana Pawła II*, w: *Dusza i ciało. Szkice o ludzkiej cielesności, wychowaniu i życiu*, red. A.J. Najda, A. Regulska, wydaw. IPJPII, Warszawa 2017, s. 101–131.

Struzik Z., *Przewodnik dla narzeczonych i małżeństw. Narzeczeństwo jako przygotowanie do małżeństwa i rodziny w nauczaniu Jana Pawła II*, wydaw. IPJPII, Warszawa 2010.

Struzik Z., *Wychowanie do czystości, w: Stworzeni do miłości. Wokół Jana Pawła II teologii ciała*, red. A.J. Najda, Z. Struzik, wydaw. IPJPII, Warszawa 2011, s. 47-56.

Wyszyński S., *Nauczanie o małżeństwie i rodzinie. Antologia tekstów 1925-1981*, red. Z. Struzik, wydaw. IPJPII, Warszawa 2018.

